

Pratarmė

Šis *Santalkos* numeris pavadinimu *Intersubjektivumas: fenomenologinės ir hermeneutinės perspektyvos* pratęsia ir išplečia ankstesnio numerio (*Santalka*, 17 t., Nr. 3) temą *Fenomenologinė etika*. Jis yra skirtas fenomenologiniams ir hermeneutiniams subjektivumo ir intersubjektivumo svarstymams. Pastarosios temos vis dar sudaro fenomenologinės ir hermeneutinės filosofijos šerdį, nors jau kuri laiką aktyviai svarstomos ir remiantis analitine tradicija. Kita vertus, intersubjektivumo problema leidžia susieti filosofiją su etika, psichologija, psichoterapija, sociologija, religijos filosofija ir kitomis humanitarinėmis bei socialinėmis disciplinomis.

Numerį sudaro dvi dalys: *Praktiniai (inter) subjektivumo fenomenologijos aspektai* ir *Intersubjektivumo hermeneutika religijos ir socialinėje filosofijoje*. Pirmojoje svarstomi praktiniai intersubjektivumo aspektai – subjektivumas ir intersubjektivumas pirmiausia yra ne epistemologiniai, bet praktiniai projektai. Būtent fenomenologija, o netrukus ir filosofinė hermeneutika atrado praktikos pirmumą, labai išsiplėtę praktikos supratimas ir apėmė visas ikikognityvines patyrimo dimensijas, prieinamas tik remiantis tokiais metodais kaip *epochē* ar fenomenologinė redukcija. Šių ikikognityvinių dimensijų centre yra intersubjektivumas. Gvildenamos kai kurios E. Husserlio fenomenologinės praktikos prielaidos (E. A. Behnke), pateikiama kritinė E. Levino subjektivumui nusakyti pasitelktų sąvokų analizė (R. Pandya), kūno sąveikos su pasauliu ir kitais subjektais lygmeniu plėtojama fenomenologinė intersubjektivumo problematika (A. Mickūnas), parodoma, kad supratimo strategijos negali būti redukuotos į „esaties metafiziką“, nepaneigiant galimų sąlyčio taškų tarp hermeneutikos ir dekonstrukcijos mąstymo prielaidų (A. Mickevičius).

Antrojoje dalyje fenomenologiniai subjektivumo ir intersubjektivumo svarstymai siejami su hermeneutinėmis religijos ir socialinės filosofijos galimybėmis. Nagrinėjama kontem-

Preface

The present issue of *Santalka* is named *Intersubjectivity: Phenomenological and Hermeneutical Perspectives* continues and broadens the topics of the previous issue named *Phenomenological ethics (Santalka (Coactivity) vol. 17, no 3)*. It is dedicated to phenomenological and hermeneutic approaches to subjectivity and intersubjectivity. The following questions still constitute the core of phenomenology and philosophical hermeneutics, though for the time being they are also actively discussed in analytic tradition. On the other hand, the problem of intersubjectivity enables to link together philosophy and ethics, psychology, psychotherapy, sociology, philosophy of religion and other humanitarian and social disciplines.

The issue consists of two parts: 1. *Practical Aspects of Phenomenology of (Inter)subjectivity*; 2. *Hermeneutics of Intersubjectivity in Philosophy of Religion and Social Philosophy*. The first part deals with the practical aspects of intersubjectivity, considering first of all that subjectivity and intersubjectivity must be approached not as epistemological but as practical projects. Precisely phenomenology and later philosophical hermeneutics discovered the primacy of the practical, where this notion was designed to cover all the pre-cognitive dimensions of experience, access to which was obtained through the celebrated methods of *epoche* and the reductions. Among these pre-cognitive dimensions, the issue of intersubjectivity manifests its centrality.

In the first part authors explore certain working assumptions of Husserlian phenomenological practice (E. A. Behnke), critically analyse concepts chosen by E. Levinas to define the subjectivity (R. Pandya), elaborate the phenomenological problematic of intersubjectivity at the level of bodily interaction with the world and with others (A. Mickūnas) and show why the strategies of hermeneutical thinking cannot be reduced to “metaphysics of presence”, though we should not eliminate possi-

pliatyvio daoistinės sąmonės specifika, išryškintas daoistinės savasties neapibrėžtumas ir kontekstualumas (A. Juzefovič), remiantis P. Ricœuro filosofija, svarstomas religingumas kaip hermeneutinio mąstymo (supratimo) variklis (J. Vodičar), žvelgiama į socialinį žmonių sambūvį ir atskleidžiami etiniai tam tikrų individo santykio su socialine visuma modelių rezultatai (V. Pruskus).

Svarbus numerio akcentas – pabaigoje publikuojamas jau klasikiniu tapęs filosofinės antropologijos autoriteto D. Zahavi straipsnio *Beyond Empathy: Phenomenological Approaches to Intersubjectivity*, kuriame pateikiama kelių skirtingų intersubjektyvumo problemos traktuočių fenomenologinėje tradicijoje apžvalga, vertimas.

Mindaugas Briedis

ble points of interaction between the premises of hermeneutic and deconstructive thinking (A. Mickevičius).

In the second part phenomenological approaches to subjectivity and intersubjectivity are combined with the hermeneutic possibilities of the philosophy of religion and social philosophy. The articles deal with the question of intersubjectivity in Daoism, uncovering Daoistic understanding of the “self” (A. Juzefovič); while interpreting P. Ricoeur’s philosophy analyse religiosity as the very encouragement of the hermeneutic thinking (understanding) (J. Vodičar), give a closer look at the social co-existence and highlight ethical outcomes of different models relating individual to his society (V. Pruskus).

The issue is crowned with the translation of the accredited article written by the prominent representative of philosophical anthropology D. Zahavi *Beyond Empathy: Phenomenological Approaches to Intersubjectivity*, which presents an overview of some of the diverse approaches to intersubjectivity that can be found in the phenomenological tradition.

Mindaugas Briedis